

Un pelerinaj la Sfântul Munte Athos

Christos anesti! (Hristos a înviat!)

Săptămâna premergătoare Sărbătorii Paștelui este cunoscută în Grecia sub numele de Megali Evdomada, adică Săptămâna Mare, când, în mod tradițional, credincioșii greci postesc după puterile lor, nu mănâncă carne, ulei sau lactate până după miezul nopții din Sâmbătă Paștelui, după slujba de Înviere.

Săptămâna cea sfântă începe cu ziua de Luni, Lunea cea Sfântă - *Megali Deftera*. Megali Deftera este prima zi a Săptămânii Mari sau Sfinte, în care oamenii merg la biserică, se închină și sărută icoana lui Iisus Hristos. Dar acasă începe ofensiva unei curățenii generale, semn de primenire, nu numai spirituală, ci și materială, a gospodăriei unde familia greacă își duce traiul. Marțea cea mare sau Marțea Sfânta, sau pe grecește *Megali Triti*, este cunoscută și în tradițiile religioase ale românilor drept *Marțea Seacă*. În toată Grecia Megali Triti e o zi de doliu. Femeile gătesc biscuiții de Paște care se numesc aici koulouraki, folosind drept ingrediente ulei și ouă, ce urmează a fi mâncați după terminarea postului... Tot în Marțea cea seacă, grecii asistă, de obicei, la o masă sfântă unde se binecuvântează pâinea, grâul și uleiul, aceste trei elemente vitale pentru viața de zi cu zi a acestora, iar preotul îi unge pe credincioși cu uleiul cel sfânt.

În Miercurea Sfântă sau *Megali Tetarti* are loc în biserici o slujbă specială, în cadrul căreia credincioșii sunt binecuvântați cu ulei. Toate muncile din gospodărie trebuie să se termine în această zi. Tot în ziua de Miercurea cea Sfântă, gospodinele pregătesc cu ardoare biscuiții și cozonacul de Paști. În Joia cea Mare sau *Megali Pempti*, Joia Patimilor, slujbele din biserici încep dimineață

devreme. Enoriașii participă în număr mare la ceremonialul religios, închinându-se înaintea lui Hristos cel răstignit pe cruce. Femeile vopsesc ouăle în roșu, culoare simbolizând sângele vărsat de Iisus și gâtesc *tsoureki*, un cozonac specific acestei săbători grecești. Aceste bunătăți urmează a fi puse pe masă, după Înviere, în duminica de Paște.

În Joia Mare, grecii vin la biserică unde preotul citește cele 12 Evanghelii și se reface Drumul Crucii pe care Iisus s-a dus în lovituri de bici și sub cuvinte de ocară. Această *via crucis* este efectuată de credincioșii greci în jurul bisericilor lor, mai mari sau mai mici. După masă se realizează epitaful (epitafio). În unele sate grecești se arborează pe la porțile de piatră un voal roșu, simbol al mantiei cu care a fost îmbrăcat Hristos de prizonierii săi romani. Vinerea cea Sfântă sau Megali Paraskevi, ori, cum îi spunem noi, Vinearea Seacă, este o zi dedicată doliului, tristeții inspirate de moartea Mântuitorului. Clopotele bisericilor bat toată dimineața anunțând funebrul

eveniment. Fetele decorează Epitafio, un fel de catafalc al lui Iisus, iar în biserici se țin slujbe de înmormântare pentru Hristos. În această zi, femeile nu au voie să muncească, iar bărbaților din Grecia le este interzis cu strășnicie să joace cărți. Odată cu apusul soarelui, Epitafio este purtat pe străzile orașelor și satelor, urmat de o procesiune tăcută, funerară.

În Vinerea cea Mare, grecii țin post negru. Cine nu se simte în stare de acest canon, mănâncă doar măline, pâine și legume. În multe locuri se consumă și linte. *Se bea chiar oțet*, oțetul simbolizând lacrimile lui Hristos vărsate de El în timp ce era bătut, dar și în semn de aducere aminte a oțetului cu care i s-au umezit buzele uscate în timp ce agoniza pe cruce. În Vinerea Mare, grecii nu folosesc în nici un chip ciocanul, acele ori cuiete, pentru a nu repeta gesturile călăilor care l-au ținut pe Iisus pe cruce după ce i-au pus o coroană cu acele spinilor pe cap și pentru a aduce astfel un pios omagiu Martirului de pe Golgota. Tot în Vinerea Mare, după slujbă, grecii fac o pro-

cesiune pentru reconstituirea simbolică a înmormântării Mântuitorului.

În acest fel se marchează și la greci, frații noștri ortodocși, sfârșitul Postului Paștelui. Imediat ce ajung acasă, credincioșii ortodocși din Grecia se înfruptă cu cea supă *mayeritsa*, cu măruntaie din carne de miel, cu ouă roșii și *kalitsounia*. Se declanșează o bucurie generală, molipsitoare, pentru că neamul omenesc a fost salvat de păcatele lui prin marea minune a Învierii. În valul de voie bună și de răsede (*risum pascalis-râsul pascal*), grecii admiră focurile de artificii care luminează deopotrivă pământul și marea de care sunt ei înconjurați peste tot. Populația satelor grecești se reunește în jurul bisericilor de piatră, iar copii poartă în mâini cu mare mândrie și recunoștință lumânările oferite de către nașii lor. Duminica de Paști este încununarea întregii săptămâni. Membrii familiei se regăsesc cu bucurie în jurul mielului rotisat afară în aer liber, la un foc de tabără. Bucuria reînălțării cu cei plecați pe toate meridianele pământului se revărsă și devine de nestăvilit. Se cântă cu lacrimi de bucurie și recunoștință că au mai sărbătorit un Paști împreună, se bea, dar cu măsură, se dansează până la epuizare. Am fost și eu martor la o asemenea sărbătoare dezlănțuită a dansului *sirtaki* în satul Lisvorion din insula Lesbos, când dansatorii, tineri și bătrâni, își așteptau, cu mare nerăbdare, rândul să danseze cu familia lor, înaintea comunității întregului sat. Vă spun și eu, cutremurat de bucurie și speranță în mântuire, de pe acest colț de pagină, după ce am fost în Sfântul Munte Athos: **Christos anesti!**

Va urma

■ Pașcu BALACI

Odiseea românilor

urmăre din pagina 1

...că nu găsească forță de muncă, la fel ca și producătorii industriali și din servicii. Și asta în timp ce la târgurile pentru ocuparea forței de muncă rămân, întotdeauna, mii de locuri de muncă neocupate, deoarece nu sunt pe placul unora, care vor salarii mari și muncă puțină. Acești osândiți ai sorții „exilați” prin străinătate sunt ca un arbore tăiat de la rădăcină, despuiat de frunze și flori, mii de furnici alergând pe coaja lor. Ei trebuie să înțeleagă că acolo nu sunt nimic, că nu aparțin aceluia pământ și să fie mulțumiți că li se îngăduie să respire aerul lor, că se încălzesc la soarele lor, că se luminează cu lumina lor. Cine la va sări în ajutor, când în acea țară străină se va întâmpla ceva rău? Acolo ei nu vor putea să meargă la mormintele părinților lor să se tânguiască, să-și plângă soarta și durerea, ca să-și ușureze sufletele. Pe de altă parte, oamenii nu trebuie să uite că, atunci când ei sunt în primejdie, ei trebuie să se agațe de haina lui Hristos, ca Sf. Petru și să meargă împreună pe drumul vieții și în mod sigur vor fi salvați. Din păcate, țara noastră a devenit o „vale a plângerii”, unde virtutea a devenit o barcă cu pânze, cu care facem prea puțin drum pe „marea vieții”. Virtutea folosește doar ca o sobă în luna august, căci spiritul licențios încălcă regulile bune cuviințe. Politicienii dobândesc faima la un preț ieftin, aruncând vorbe în vânt, adevărate enormități. Mâna funestă a politicianilor a schimbat natura încât a ajuns „un loc al groazei”. Pădurile au fost despuiate de podoaba și frumusețea lor. Pământul, din brazdele căruia ne hrănim de-o veșnicie se vinde străinilor bucată cu bucată. Trăim într-o lume ticăloasă în care se vinde totul, dezmoștenindu-ne urmașii prin afaceri misterioase, lăsând moștenire urmașilor doar rușine și lacrimi. Ce judecată ne așteaptă dincolo de moarte, când urmașii noștri își vor da seama că nu le-am lăsat nimic? Ce să răspundem nepoților noștri, atunci când ne vor întreba de pierderea atâtor vieți în lupta de veacuri, pentru apărarea gliei strămoșești și întregirea țării, scăpându-ne pe noi de atâtea suferințe, dacă o dăm străinilor? Mai devreme, nu mai târziu ne vine sorocul, căci sunt multe frunze agățate de „arborele timpului”, iar timpul este frunza vremelnică a vieții, dar trebuie să fim demni. Orice vină atrage după sine, în mod fatal, pedeapsa lui Dumnezeu, singurul judecător care nu poate greși, iar omul nu ar cădea în greșală, dacă nu și-ar izgoni de lângă el „îngerul păzitor”. Așa se uită că bogățiile țării aparțin tuturor generațiilor, nu numai unei generații, iar generația care îi dezmoștenește pe urmași este dușmană a propriului sânge și face o faptă de neiertat. Atunci când suntem învinși ne învinovățim destinul uitând că destinul ni l-am făcut cu mâinile noastre. Din păcate, nici generația tânără nu se ridică la nivelul așteptărilor, limitându-se să facă mult zgomot, ca rândunelele când se apropie șoimul de copacul în care stau. La munca fizică nu se prea înghesuie, ținând posturi de muncă puțină și salarii mari, chiar de la început. Pentru ați câștiga existența, nu trebuie să te dai în lături de la nicio muncă. Experiența și aventura străinătății trebuie să convingă generația tânără că trebuie să fie rezistentă, zdravănă și neîncovoială și să lupte cu toate fibrele vieții ei, pentru a asigura triumful asupra greutăților vieții și să nu mai tolereze această situație, care ne apasă foarte greu. Tineretul trebuie să treacă de la „zgomote” la fapte, de la lozinci și inscripții mai mult sau mai puțin inteligibile, purtate cu „fală” pe străzi, la o muncă asiduă și responsabilă pentru a scoate țara din starea de „vale a plângerii”. Gata cu pomenile și cu ajutoarele sociale pentru trândavii în putere, care nu vor să muncească! ■

